

Lucyna Czechowska

Zbieżność celów polityki zagranicznej Polski i Litwy w latach 2004–2010 a stan partnerstwa strategicznego pomiędzy nimi

Zagadnienia wstępne

Na potrzeby niniejszej pracy pod pojęciem partnerstwa strategicznego rozumie się relację bilateralną, cechującą się występującymi równocześnie: instytucjonalną elastycznością oraz wyjątkowym zbliżeniem i intensywnością kontaktów między zachowującymi prawną suwerenność państwami, które, przeświadczone o spójności swoich strategicznych celów, decydują się na długoterminowe współdziałanie dla ich realizacji.

Artykuł zogniskowany jest wokół jednego z elementów powyższej definicji. Jego trzonem jest prezentacja wyników badań w zakresie spójności celów strategicznych Polski i Litwy na przestrzeni lat 2004–2010 oraz jej przełożenia na stan stosunków dwustronnych. Praca obejmuje okres pomiędzy 1 maja 2004 roku, kiedy to oba państwa stały się członkami Unii Europejskiej, a 10 kwietnia 2010 roku, kiedy zakończyła się prezydentura Lecha Kaczyńskiego – wielkiego orędownika polsko-litewskiego zbliżenia.

Posługując się krytyczną analizą tekstu oraz ilościowo-jakościową analizą treści, wykorzystano najważniejsze dokumenty państwowe wyrażające politykę zagraniczną i bezpieczeństwa obu państw. Po stronie polskiej były to: exposé ministrów spraw zagranicznych (W. Cimoszewicza¹, A. D. Rotfelda², S. Mellera³,

¹ *Informacja Rządu na temat polskiej polityki zagranicznej w 2004 roku przedstawionej na posiedzeniu Sejmu w dniu 21 stycznia 2004 roku przez Ministra Spraw Zagranicznych RP Włodzimierza Cimoszewicza*, URL: <<http://www.msz.gov.pl/Wystapienie,Ministra,1640.html>>, dostęp 19.04.2007.

² *Informacja Rządu na temat polskiej polityki zagranicznej przedstawiona na posiedzeniu Sejmu 21 stycznia 2005 roku przez Ministra Spraw Zagranicznych RP prof. Adama Daniela Rotfelda*, URL: <[http://www.msz.gov.pl/Wystapienie,Ministra,\(tekst\),1160.html](http://www.msz.gov.pl/Wystapienie,Ministra,(tekst),1160.html)>, dostęp 19.04.2007.

³ *Informacja Rządu na temat polskiej polityki zagranicznej w 2006 roku*, URL: <[http://www.msz.gov.pl/Wystapienie,Ministra,\(tekst\),4593.html](http://www.msz.gov.pl/Wystapienie,Ministra,(tekst),4593.html)>, dostęp 19.04.2007.

A. Fotygi⁴, R. Sikorskiego⁵), exposé premierów (M. Belki⁶, K. Marcinkiewicza⁷, J. Kaczyńskiego⁸, D. Tuska⁹) oraz Strategia Bezpieczeństwa Narodowego¹⁰ z 2007 roku. Po stronie litewskiej zaś posłużono się: Narodową Strategią Bezpieczeństwa¹¹ z 2002 roku, Rezolucją Parlamentu Republiki Litewskiej w sprawie kierunków polityki zagranicznej Litwy po jej akcesji do NATO i Unii Europejskiej¹² z 2004 roku, a także programami rządu Republiki Litewskiej (na lata 2004–2008¹³, 2006–2008¹⁴ i 2008–2012¹⁵).

Zbieżność celów strategicznych Polski i Litwy w latach 2004–2010

Wyjściowym założeniem pracy było przeświadczenie, że wszystkie priorytety znajdujące się w kluczowych dokumentach państwowych dotyczących polityki zagranicznej i bezpieczeństwa mają charakter strategiczny, wpływają ze strategii, nie zaś z taktyki. Podejmując badania zbieżności celów strategicznych dwóch

⁴ *Informacja Rządu na temat polskiej polityki zagranicznej w 2007 roku*, URL: <<http://www.msz.gov.pl/Expose,2007,23170.html>>, dostęp 19.04.2007.

⁵ *Informacja Ministra Spraw Zagranicznych na temat polityki zagranicznej RP w 2008 roku*, URL: <<http://www.msz.gov.pl/Expose,2008,27479.html>>; *Informacja Ministra Spraw Zagranicznych Pana Radosława Sikorskiego dotycząca zadań polskiej polityki zagranicznej w 2009 roku*, URL: <<http://www.msz.gov.pl/Expose,2009,27480.html>>; *Informacja Ministra Spraw Zagranicznych o założeniach polskiej polityki zagranicznej w 2010 roku*, URL: <<http://www.msz.gov.pl/Expose,2010,34874.html>>, dostęp 19.07.2011.

⁶ *Exposé Prezesa Rady Ministrów Marka Belki*, URL: <http://www.kprm.gov.pl/archiwum/4751_11525.htm>, dostęp 19.04.2007.

⁷ *Exposé Premiera Kazimierza Marcinkiewicza*, URL: <http://www.kprm.gov.pl/archiwum/4751_14848.htm>, dostęp 19.04.2007.

⁸ *Exposé Premiera Jarosława Kaczyńskiego*, URL: <http://www.kprm.gov.pl/archiwum/1433_18017.htm>, dostęp 19.04.2007.

⁹ *Exposé premiera Donalda Tuska*, URL: <<http://www.premier.gov.pl/premier/przemowienia/id:19/wai:1/>>, dostęp 2.02.2008.

¹⁰ *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, URL: <http://www.mon.gov.pl/pliki/File/zalaczniki_do_stron/SBN_RP.pdf>, dostęp 5.08.2011.

¹¹ *Dėl Nacionalinio saugumo strategijos patvirtinimo*, URL: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_1?p_id=249517, dostęp 5.09.2011.

¹² *Resolution on directions in foreign policy of the Republic of Lithuania following Lithuania's accession to NATO and The European Union*, URL: <http://www.urm.lt/popup2.php?item_id=8500>, dostęp 5.09.2011.

¹³ *Programme of the Government of the Republic of Lithuania for 2004–2008*, URL: <http://www.lrv.lt/bylos/vyriausybes/en_13_programa.pdf>, dostęp 5.09.2011.

¹⁴ *Programme of the Government of the Republic of Lithuania for 2006–2008*, URL: <http://www.lrv.lt/bylos/vyriausybes/en_14_programa.pdf>, dostęp 5.09.2011.

¹⁵ *Resolution No XI-52 of 9 December 2008 on the Programme of The Government of the Republic of Lithuania*, URL: <http://www.lrv.lt/bylos/vyriausybes/en_15_programa.pdf>, dostęp 5.09.2011.

podmiotów, należało niemniej odróżnić interesy strategiczne od wrodzonych i reputacyjnych. Cele wrodzone (*intrinsic values*) są najważniejszymi, bo ostatecznymi wartościami, które nie służą osiągnięciu innych wartości (np. niepodległość, przestrzeganie praw człowieka, prestiż na arenie międzynarodowej), zaś wartości reputacyjne mają charakter psychologiczny, ich istotą jest sposób postrzegania państwa przez inne (np. wizerunek kraju przyjaznego inwestorom, opinia wiernego sojusznika). Cechą charakterystyczną celów strategicznych, według G. Snydera, jest z kolei instrumentalny stosunek wobec interesów wrodzonych, czasem także reputacyjnych, a co za tym idzie – dalece większa szczegółowość (np. kontrolowanie szlaków lub strategicznych terytoriów, etniczna jednorodność państwa, posiadanie wiarygodnych sojuszników, gwarancja bezpieczeństwa surowcowego)¹⁶. Podczas badań wstępnych wyłączono z dalszych czynności dążenia wyraźnie skierowane na osiągnięcie celu przez podniesienie potencjału własnego, czyli kwestie dotyczące działań wewnętrznych (np. reforma armii, zmiana odpowiedniego ustawodawstwa). Posunięcie to zostało podyktowane przekonaniem, iż w przypadku celów niewiążących się z innymi uczestnikami stosunków międzynarodowych z natury rzeczy nie może dojść do zbieżności priorytetów dwóch odrębnych podmiotów.

Wyróżniwszy z zamierzeń i planów przedstawionych w najważniejszych dokumentach państwowych cele strategiczne z zakresu polityki zagranicznej i bezpieczeństwa badanych państw, przystąpiono do właściwego określenia ich zbieżności. Przypomnijmy, że partnerów powinny łączyć spójne, czyli jednakowe lub kompatybilne cele, zaś ewentualne konflikty interesów i różnice zdań nie powinny dotyczyć kwestii o pierwszorzędym znaczeniu. Postępując zgodnie z przyjętą definicją, priorytety głoszone w latach 2004–2010 przez Polskę i Litwę zostały podzielone na cztery kategorie celów. Po pierwsze, cele identyczne, czyli wyrażone przez dwa państwa w jednakowy lub dalece zbliżony sposób. Po drugie, cele odmienne, ale kompatybilne, których wdrożenie się zazębia. W tej grupie znajdują się przede wszystkim szczegółowe priorytety wynikające bezpośrednio z identycznych dążeń (z pierwszej grupy), a także te, które na podstawie generalnej znajomości współczesnych stosunków międzynarodowych da się zakwalifikować do harmonijnych. Trzecią grupę tworzą cele różne, aczkolwiek niewykluczające się, które odróżniają się od priorytetów kompatybilnych brakiem jasnego stanowiska drugiej strony w konkretnej sprawie. Do tej kategorii zaliczono także dążenia skoncentrowane wokół „własnych potrzeb” podmiotów (np. zapewnienie rodakom stanowisk kierowniczych w najważniejszych organizacjach międzynarodowych),

¹⁶ Patrz więcej: A. Dybczyński, *Środowisko międzynarodowe a zachowania państw*, Wrocław 2006, s. 60–61.

o ile nie dało się udowodnić ich wzajemnej sprzeczności. Ostatnim typem priorytetów są cele całkowicie przeciwstawne, których jednoczesna realizacja się wyklucza.

Cele artykułowane identycznie przez Polskę i Litwę

Na podstawie opublikowanych poniżej wyników badań stwierdzono, że Polska i Litwa posiadają wiele wspólnych celów oraz stanowisk zarówno w odniesieniu do polityki globalnej, członkostwa w UE i NATO, jak i polityki regionalnej i wschodniej.

Tab. 1. Zagadnienia związane z polityką globalną

Utrzymywanie pokoju i stabilności międzynarodowej, w pierwszej kolejności przez polityczne i ekonomiczne działania prewencyjne, w drugiej przez prowadzenie operacji międzynarodowych (przede wszystkim pod auspicjami NATO i UE)
Walka z problemami globalnymi: terroryzmem (w tym udział w koalicji antyterrorystycznej u boku USA), proliferacją broni masowego rażenia, przestępczością zorganizowaną, handlem ludźmi i narkotykami, przemytem, zmianami klimatu, a także działania na rzecz kontroli zbrojeń i rozbrojenia
Promowanie praw człowieka
Działania na rzecz pomocy dla krajów potrzebujących, w tym realizacja celów wyznaczonych w Deklaracji Milenijnej ONZ
Dalsza integracja i jedność transatlantycka (współpraca UE–NATO, UE–USA)
Utrzymanie obecności Stanów Zjednoczonych w Europie oraz ich roli swoistego mocarstwa europejskiego
Promowanie multilateralizmu oraz utrwalanie wspólnych wartości – poszanowania prawa i rozwoju mechanizmów współpracy zgodnie z duchem Karty NZ, działania na rzecz lepszej efektywności powszechnych i regionalnych organizacji międzynarodowych (dostosowanie ich do nowych realiów funkcjonowania)
Wsparcie dla obecnej architektury bezpieczeństwa w Europie opartej na interakcjach między NATO, UE, OBWE i Radą Europy, w szczególności zaś utrzymanie wagi dwóch ostatnich

Źródło: Opracowanie własne.

Tab. 2. Zagadnienia związane z członkostwem w NATO

Utrwalanie spistości i znaczenia NATO, utrzymanie klasycznej funkcji Sojuszu jako instrumentu zbiorowej obrony zdolnego chronić terytorium swoich członków
Transformacja i budowanie nowej tożsamości Sojuszu, przekształcenia strukturalne i przystosowanie jego zdolności do nowych zagrożeń
Zaangażowanie NATO w konflikty regionalne poza obszarem traktatowym
Poparcie dla polityki otwartych drzwi NATO

Źródło: Opracowanie własne.

Tab. 3. Zagadnienia związane z członkostwem w Unii Europejskiej i polityką europejską

Dalszy rozwój UE oraz jej polityk – Unia jako struktura silna, sprawna i skuteczna
Unia zbudowana na solidnych podstawach wspólnych wartości: wzajemnej równości (przeciwdziałanie koncepcji „dyrektoriatu europejskiego” czy „rdzenia” Europy) oraz solidarności
Prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego UE, w tym eliminacja pozostałych jego ograniczeń (np. odnośnie do przepływu ludzi)
Wzmocnienie gospodarczej i społecznej spójności UE
Rozwój współdziałania w Unii w dziedzinach istotnych dla bezpieczeństwa wewnętrznego (sądownictwa i spraw wewnętrznych, zwalczania przestępczości zorganizowanej, zacieśnianie współpracy w zakresie polityki imigracyjnej, azylowej i ochrony granic)
Rozwój wspólnej polityki energetycznej UE, opartej na solidarności oraz dywersyfikacji, prowadzenie badań w zakresie alternatywnych źródeł energii
Wzmocnienie wpływu UE na międzynarodową politykę – Unia jako kluczowy aktor w wymiarze globalnym
Unia Europejska mówiąca jednym głosem
Rozwój spójnej WPZiB, szczególnie wobec Europy Wschodniej, w tym Rosji
Unia broniąca podstawowych wartości europejskich, chroniąca nie tylko wspólne interesy UE, ale także każdego z jej członków, gdy jest on zagrożony z zewnątrz (przeciwstawianie się próbom różnicowania państw członkowskich Unii Europejskiej przez państwa trzecie)
UE szanująca odrębności państw członkowskich i wspierająca ich kulturę, uwzględniająca odmienności „nowych” i „starych” państw przy tworzeniu strategii i prawa unijnego
Wspólne działania UE na rzecz stworzenia konkurencyjnej Europy, w tym rozwój nauki i innowacyjności
Rozwijanie zdolności militarnych UE bez duplikowania struktur i zadań NATO
Przyjmowanie do UE państw spełniających kryteria kopenhaskie, promowanie polityki otwartych drzwi
Rozwój Europejskiej Polityki Sąsiedztwa
Kontynuacja polityki zbliżenia ze wschodnim sąsiedztwem Unii – budowa Wschodniego Wymiaru polityki UE jako spójnej koncepcji współpracy regionalnej

Źródło: Opracowanie własne.

Tab. 4. Zagadnienia związane z polityką wschodnią oraz współpracą regionalną

Rozszerzanie wolności i demokracji oraz bezpieczeństwa i stabilizacji w regionach sąsiadujących z Unią
Poparcie dla sił demokratycznych na Białorusi, pomoc w tworzeniu społeczeństwa obywatelskiego, promowanie integracji z instytucjami zachodnimi, jeśli białoruskie władze spełnią odpowiednie standardy
Rozwój partnerstwa strategicznego pomiędzy Polską a Litwą/utrzymanie wysokiej intensywności dialogu politycznego między Litwą a Polską
Wspieranie wielostronnych inicjatywy mających na celu włączenie Rosji do ściślejszej współpracy z NATO i Unią Europejską oraz w krąg zachodnich wartości
Negocjacje między UE a Rosją w sprawie nowego PCA ujmujące w sposób kompleksowy wszystkie problemy sformułowane podczas debaty związanej z przyjęciem mandatu
Ustalenie przejrzystych zasad współpracy UE i Rosji (zgoda na oparcie współpracy unijno-rosyjskiej na uzgodnionych „regułach gry”)

Tab. 4, cd.

Poparcie dla integracji Ukrainy, Mołdowy i krajów Południowego Kaukazu z NATO i UE
Większe zaangażowanie Zachodu (UE, OBWE) w rozwiązywanie zamrożonych konfliktów na terenie WNP, przede wszystkim w Naddniestrzu i na Zakaukaziu
Poparcie dla integralności terytorialnej Gruzji, działanie na rzecz wycofania się jednostek rosyjskich z tego kraju
Wspieranie przemian demokratycznych w krajach Europy Wschodniej oraz dzielenie się swoimi doświadczeniami (m.in. przez Partnerstwo Wschodnie)

Źródło: Opracowanie własne.

Wyróżniono 8 zbieżnych celów z zakresu polityki globalnej, 4 odnoszące się do członkostwa w Sojuszu Północnoatlantyckim, 16 skoncentrowanych wokół spraw unijnych i polityki europejskiej oraz 10 w ramach polityki regionalnej i wschodniej. W sumie znaleziono 28 identycznych celów i stanowisk artykułowanych jednocześnie przez Polskę i Litwę.

Cele artykułowane odmiennie przez Polskę i Litwę, które są/mogą być ze sobą kompatybilne

Do drugiej grupy celów zaliczono 96 pozycji, 72 z nich autorem była Rzeczpospolita Polska, a 24 – Republika Litewska.

Tab. 5. Zagadnienia związane z polityką globalną

Strona polska	Strona litewska
1	2
Udział Polski w operacjach międzynarodowych (przede wszystkim pod auspicjami NATO i UE) Wypracowanie rozsądnej doktryny międzynarodowego zaangażowania naszych sił w operacjach militarnych, w tym humanitarnych operacjach NATO i UE	Udział Litwy w operacjach międzynarodowych (przede wszystkim pod auspicjami NATO i UE)
Zaangażowanie się w rozwiązanie sytuacji kryzysowych w związku z nuklearnymi ambicjami Korei Północnej i Iranu	
Podniesienie/utrzymanie poziomu współpracy politycznej Polski i USA na szczebel strategiczny Rozwój współpracy gospodarczej i wojskowej	Współpraca ze strategicznym partnerem Litwy – USA dla bezpieczeństwa Litwy, jej regionu i regionów sąsiadujących
Rozwój współpracy europejskiej dla zdyskontowania uprzywilejowanych stosunków z USA	
Poparcie przeglądu systemu rozmieszczenia amerykańskich wojsk w Europie	Militarna obecność USA nie tylko w zachodniej Europie, ale także w środkowo-wschodniej i regionie bałtyckim

Tab. 5, cd.

1	2
<p>Zaangażowanie w negocjacje nad globalnym porozumieniem w zakresie ochrony klimatu na okres po 2012 roku, które ma zastąpić Protokół z Kioto</p> <p>Angażowanie się w regionalną i globalną współpracę na rzecz ochrony środowiska, w tym w przeciwdziałanie efektowi cieplarnianemu</p>	
<p>Utrzymanie zaangażowania w prace OBWE, Rady Europy, OECD</p> <p>Aktywne uczestniczenie w działaniach anty-kryzysowych na forum międzynarodowych organizacji gospodarczych</p> <p>Kontynuowanie zaangażowania w pracach międzynarodowych instytucji finansowych i gospodarczych</p>	<p>Promowanie międzynarodowej współpracy gospodarczej dla zwiększenia stabilności międzynarodowego otoczenia gospodarczego</p>
<p>Wywiązywanie się ze zobowiązań w Iraku, w tym pomoc Irakijczykom w przejęciu odpowiedzialności za własną przyszłość</p>	
<p>Pomoc w rozwoju gospodarki i przywrócenie Afgańczykom nadziei na normalne życie, stopniowe przekazanie im odpowiedzialności za kraj</p>	
<p>Wdrażanie polskiego programu oficjalnej pomocy rozwojowej i humanitarnej</p> <p>Ograniczanie rozszewienia ekonomicznego między bogatą Północą i ubogim Południem</p>	
<p>Kontynuowanie aktywności Polski w pracach nad reformą Organizacji Narodów Zjednoczonych</p>	
<p>Wykorzystywanie polskiego know-how na rzecz walki o demokrację, rządy prawa i wolny handel</p> <p>Rozwijanie dorobku „Wspólnoty Demokracji”, ODIHR, OBWE i Rady Europy</p>	<p>Działania na rzecz rozprzestrzeniania się wolnego handlu</p>

Źródło: Opracowanie własne.

Tab. 6. Zagadnienia związane z członkostwem w NATO

Strona polska	Strona litewska
1	2
Bycie aktywnym i solidarnym członkiem NATO	Litwa jako aktywny członek NATO
Stworzenie do końca bieżącej kadencji Sejmu brygady ekspedycyjnej zdolnej do działania za granicą	Dostosowanie armii litewskiej do struktur NATO
Doprowadzenie do pełnego sukcesu naszej misji wojskowej w Iraku Zakończenie polskiej misji wojskowej w Iraku w roku 2008 Udział Polski w misji w Afganistanie Przejęcie dowództwa operacji NATO w Afganistanie w 2007 roku	Udział w misjach NATO, np. w Afganistanie
Udział Polski w realizacji inicjatyw na rzecz poprawy zdolności militarnych Sojuszu	
Utrzymanie wiodącej roli NATO w zapewnianiu bezpieczeństwa na obszarze transatlantycznym	
NATO jako płaszczyzna konsultacji międzysojuszniczych oraz utrzymywania więzi transatlantycznych	Wzmocnienie kontroli przestrzeni powietrznej NATO oraz przekształcenie misji patrolującej przestrzeń krajów bałtyckich w misję stałą
Budowa nowoczesnego i zintegrowanego systemu zarządzania kryzysowego, skonsolidowanego z działaniami NATO i UE	
Rozwój współpracy Sojuszu z państwami partnerskimi, utrzymanie zainteresowania partnerami z Europy Wschodniej i z Zakaukazia (Ukrainą i Gruzją)	

Źródło: Opracowanie własne.

Tab. 7. Zagadnienia związane z członkostwem w Unii Europejskiej i polityką europejską

Strona polska	Strona litewska
1	2
Polska jako aktywny członek Unii Europejskiej	Litwa jako aktywny członek Unii Europejskiej
Zapewnienie Polsce gwarancji bezpieczeństwa energetycznego/obrona polskiego bezpieczeństwa energetycznego w ramach UE	Dywersyfikacja dostaw energii przez połączenie Litwy i sieci innych krajów UE

Tab. 7, cd.

1	2
<p>Dywersyfikacja źródeł surowców, przede wszystkim dostaw gazu ziemnego z zagranicy (rurociąg Odessa–Brody–Płock, budowa rurociągu z Norwegią, Danią i Szwecją oraz zapewnienie dostaw gazu płynnego dla planowanego gazoportu w Świnoujściu, współpraca energetyczna z Gruzją i Azerbejdżanem oraz krajami Azji Środkowej)</p> <p>Zwiększanie stopnia wykorzystania źródeł odnawialnych i alternatywnych, rozwój energetyki jądrowej, próba wdrożenia programu „czystych” technologii wykorzystania węgla</p> <p>Utrzymanie roli Polski jako znaczącego kraju tranzytowego, w tym budowa drugiej nitki rurociągu jamalskiego</p>	<p>Promowanie stosowania przyjaznych środowisku odnawialnych źródeł energii oraz oszczędności energii</p>
<p>Udział w rozwoju EPBiO przez wkład w rozwój reagowania kryzysowego, sił szybkiego reagowania, grup bojowych, udział w misjach stabilizacyjnych, pokojowych, humanitarnych, ratowniczych i szkoleniowych</p> <p>Rozwijanie wielostronnej współpracy wojskowej z krajami UE oraz udział w europejskich programach zbrojeniowych w ramach Europejskiej Agencji Obrony</p> <p>Wspieranie rozbudowy Europejskich Grup Bojowych</p> <p>Realizacja wcześniejszej deklaracji o wysłaniu 350 żołnierzy w ramach misji UE w Czadzie</p>	<p>Aktywne uczestnictwo Litwy w unijnej polityce bezpieczeństwa, wkład w EPBiO</p> <p>Kontynuacja budowy cywilnych zdolności umożliwiających uczestnictwo w międzynarodowych misjach cywilnych UE</p>
<p>Włączenie się do dyskusji nad rewizją Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa</p>	<p>Implementacja Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa</p>
<p>Zharmonizowanie mechanizmów finansowania rozwoju nauki i techniki w Polsce z polityką badań i innowacji Unii Europejskiej</p>	<p>Modernizacja i rozwój skutecznej europejskiej przestrzeni badawczej, tworzenie europejskiego społeczeństwa informacyjnego</p>
	<p>Równorzędne traktowanie na poziomie UE radzieckiego i hitlerowskiego reżimu totalitarnego, dążenie do międzynarodowej oceny paktu Ribbentrop–Mołotow</p>
<p>Poświęcenie uwagi narastającym problemom starzenia się społeczeństw europejskich oraz pozyskiwania siły roboczej z zewnątrz</p>	

Tab. 7, cd.

1	2
<p>Poparcie dla realizacji Strategii Lizbońskiej</p> <p>Nieprzenoszenie polityk UE: rolnej i spójności, do budżetów państw członkowskich</p> <p>Wyrównanie różnic rozwojowych, które dotyczą nowe państwa UE (wykorzystanie budżetu UE do wyrównywania różnic rozwojowych)</p>	<p>Wykorzystanie perspektywy finansowej UE 2007–2013 w celu realizacji strategicznych projektów energetycznych, rozwoju nauki, innowacyjności i modernizacji sektora rolnego</p>
<p>Zróżnicowanie polityki sąsiedztwa wobec poszczególnych partnerów</p> <p>Zrównoważone zaangażowanie Unii na południowym i wschodnim obszarze – Unia otwarta w stosunku do dwóch obszarów sąsiedztwa, ale z rozróżnieniem na europejskich sąsiadów i sąsiadów Europy</p> <p>Zapobieganie przesunięcia zainteresowania EPS nad Morze Czarne</p> <p>Korzystna korelacja pomiędzy głównymi kierunkami (wschodnim i południowym) EPS oraz między PW a partnerstwem strategicznym z Rosją</p>	
<p>Zawarcie nowego typu umów stowarzyszeniowych z UE przez kraje PW</p> <p>Liberalizacja ruchu osobowego z krajami PW, Rosją i Bałkanami Zachodnimi</p>	
<p>Wpisanie dwustronnych stosunków Polski z państwami Unii w nowe ramy/rozwijanie stosunków dwustronnych z poszczególnymi państwami kontynentu</p> <p>Odbudowa klimatu szczególnego zaufania w stosunkach z Niemcami i Francją, rozwój bliskich kontaktów z innymi kluczowymi partnerami w UE (Wielką Brytanią, Hiszpanią, Włochami, Portugalią, Holandią, Irlandią, Szwajcarią oraz państwami śródziemnomorskich obrzeży Unii)</p> <p>Zbliżenie do państw sprawujących w danym roku Prezydencję (Irlandia, Holandia, Austria, Węgry, Dania, Cypr)</p> <p>Szukanie dobrych relacji i współdziałanie ze wszystkimi partnerami unijnymi, z którymi łączą nas interesy w konkretnych sprawach</p>	<p>Partnerskie stosunki Litwy z innymi państwami członkowskimi UE i NATO (Wielką Brytanią, Niemcami, Francją, Hiszpanią, Włochami, a także krajami skandynawskimi i krajami Beneluksu) oraz współpraca z instytucjami unijnymi</p>

Źródło: Opracowanie własne.

Tab. 8. Zagadnienia związane z polityką wschodnią oraz współpracą regionalną

Strona polska	Strona litewska
1	2
Współpraca regionalna i stosunki dobrosąsiedzkie	Współpraca regionalna i stosunki dobrosąsiedzkie
Właściwe wykonanie obowiązków wynikających z przewodnictwa Polski w organizacjach regionalnych	
Zacieśnienie współpracy z państwami bałtyckimi (współpraca na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego oraz rozbudowy elektrowni jądrowej w Ignalinie, wspólne kształtowanie wymiaru wschodniego UE, rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej) Współpraca z Litwą przy budowie połączenia systemów elektroenergetycznych obu krajów oraz udział polskich podmiotów w rafinerii w Możejkach	Partnerstwo strategiczne Litwy z Łotwą i Estonią Współpraca z innymi krajami UE w pozyskiwaniu wsparcia Unii Europejskiej dla projektów infrastrukturalnych, połączenie Litwy z transportowymi i energetycznymi sieciami infrastruktury
Ocena zasad i zobowiązań zawartych w Traktacie o przyjaźni z Litwą	
Pozostawienie dobrego śladu przez polskie przewodnictwo w Radzie Państw Morza Bałtyckiego Traktowanie RPMB jako instrumentu integracji gospodarczej i społecznej z partnerami skandynawskimi i bałtyckimi oraz Rosją	Aktywny udział Republiki Litewskiej w Radzie Państw Morza Bałtyckiego oraz inicjatywach wielostronnych dotyczących współpracy w regionie, udział w rozwoju i realizacji strategii UE dla Bałtyku
Umacnianie niezawisłości Białorusi i jej podmiotowości w stosunkach międzynarodowych Warunkowy powrót do pełnowartościowych stosunków politycznych między Białorusią a Polską oraz pragmatyczne kontakty międzyresortowe, współpraca gospodarcza, kulturalna, prawna i społeczna Szeroka współpraca z Białorusią pod warunkiem wprowadzania standardów demokratycznych	Selektywnie pragmatyczna współpraca z Białorusią
Wspólna odpowiedź Zachodu na demokratyczne przełomy w Europie Wschodniej	
Zaangażowanie się w działania mające na celu wygaszanie konfliktów toczących się niedaleko od naszych granic Kontynuowanie działań na rzecz rozwiązania konfliktu rosyjsko-gruzińskiego Odgrywanie roli rzecznika euroatlantyckich aspiracji Gruzji	Poparcie dla integralności terytorialnej Mołdowy, działanie na rzecz wycofania się jednostek rosyjskich z tego kraju

Tab. 8, cd.

1	2
Współpraca ze Szwecją, Danią i Finlandią w ramach Europejskiej Polityki Sąsiedztwa oraz w trosce o Bałtyk Dalsze zacieśnianie kontaktów między Polską a Radą Nordycką z państwami nordyckimi	

Źródło: Opracowanie własne.

Strona polska w badanym okresie zaprezentowała 19 priorytetów z domeny polityki globalnej, które można uznać za kompatybilne z dążeniami Litwy. W tym samym zakresie strona litewska wyodrębniła 5 celów. W materii związanej z partycypacją w NATO Polska wyróżniła 11 priorytetów kompatybilnych ze stanowiskami strony litewskiej. Z kolei Litwa zadeklarowała ich 4. Najliczniejszą grupę dążeń, których realizacja się zajął, stanowiły kwestie europejskie i unijne. Po stronie polskiej zanotowano ich aż 26, zaś po stronie litewskiej 10. Tematyka wschodnia oraz współpraca regionalna były przedmiotem 16 polskich oraz 5 litewskich priorytetów, spełniających kryterium zbieżności z dążeniami partnera.

**Cele artykułowane przez Polskę i Litwę odmiennie,
które się wzajemnie nie wykluczają**

Wyodrębniono 102 priorytety różne, ale niewykluczające się, w tym 77 po stronie polskiej i 25 po stronie litewskiej.

Tab. 9. Zagadnienia związane z polityką globalną

Strona polska	Strona litewska
1	2
Znacząca poprawa pozycji Polski na arenie międzynarodowej – Polska istniejąca jako duży, liczący się europejski kraj	Litwa jako kraj widoczny na świecie
Starania, aby miejsce Polski w strukturach systemu Narodów Zjednoczonych odpowiadało jej znaczeniu we współczesnym świecie	Litwa jako centrum międzynarodowych konferencji i inicjatyw oraz gospodarz dla różnych organizacji międzynarodowych lub ich przedstawicielstw
Przewartościowanie naszych stosunków i relacji z państwami pozaeuropejskimi oraz redefinicja naszego miejsca w systemie globalnym Rozwój stosunków dwustronnych, w tym gospodarczych, Polski z państwami Azji, Afryki i Ameryki Łacińskiej	Litwa jako gracz w globalnym rozwoju, wykorzystanie możliwości stwarzanych przez nowe rynki wschodzące i międzynarodowe przepływy handlowe; Litwa reagująca na wyzwania globalnej konkurencji

Tab. 9, cd.

1	2
Nawiązanie współpracy energetycznej z państwami eksporterami z Zatoki Perskiej, Półwyspu Arabskiego i Afryki Północnej	
Aktywizacja stosunków z krajami Bliskiego i Środkowego Wschodu (dobre stosunki z Izraelem i państwami arabskimi) Polski wkład w dialog Zachodu z państwami arabskimi i muzułmańskimi	
Utrzymywanie dobrych relacji z ugruntowanymi demokracjami pozaeuropejskimi (z Kanadą, Australią i Nową Zelandią) Rozwijanie partnerstwa z Kanadą, m.in. przez wspólne działania w dziedzinie pomocy rozwojowej	
Wykorzystanie naszej przynależności do UE, OECD, WTO dla skoku cywilizacyjnego Maksymalne wykorzystanie szansy, którą stwarza członkostwo Polski w NATO i UE oraz partnerstwo z USA Zwiększanie konkurencyjności polskiej gospodarki przez angażowanie się we współpracę wewnątrzunijną w dziedzinie badań, a także rozwoju	Efektywne wykorzystanie pomocy udzielanej Litwie przez UE, wykorzystanie w pełni członkostwa w NATO i Unii Europejskiej
Utrzymanie priorytetowego charakteru relacji ze Stolicą Apostolską w całokształcie zadań polityki polskiej	
Poparcie dla współpracy Unii i NATO z wypróbowanymi demokracjami pozaeuropejskimi, na czele z Japonią i Indiami	
Ścisłejsze partnerstwo transatlantyckie na tzw. szerszym Bliskim Wschodzie Włączenie się w unijny Proces Barceloński czy amerykańską inicjatywę Szerokiego Bliskiego Wschodu	

Źródło: Opracowanie własne.

Tab. 10. Zagadnienia związane z członkostwem w NATO

Strona polska	Strona litewska
1	2
Silna pozycja Polski w NATO Zachowanie suwerenności głosu Polski w NATO (po wejściu do UE)	Silna pozycja i aktywne uczestnictwo Litwy w procesie podejmowania decyzji w NATO, szczególnie w odniesieniu do Rosji

Tab. 10, cd.

1	2
	Równy poziom bezpieczeństwa wszystkich członków NATO, niezależnie od ich zdolności wojskowych lub innych różnic
Większe zaangażowanie Sojuszu w zapewnienie bezpieczeństwa na zewnętrznych granicach NATO	
Dążenie do tego, aby koszty i ryzyko działań NATO rozkładały się sprawiedliwiej pomiędzy sojusznikami	
	Większa uwaga NATO na wzmocnienie obrony regionu Morza Bałtyckiego
Misje stabilizacyjne, w których uczestniczą polscy żołnierze, lepiej odzwierciedlające priorytety polskiej polityki zagranicznej (wzmacnianie naszej podmiotowej roli w misji NATO w Afganistanie, rezygnacja z części zagranicznych misji wojskowych)	
Ulokowanie w Polsce niektórych elementów infrastruktury sojuszniczej oraz instalacji wojskowych NATO	
Wybieranie polskich oficerów do najwyższego kręgu dowódczego	

Źródło: Opracowanie własne.

Tab. 11. Zagadnienia związane z członkostwem w Unii Europejskiej i polityką europejską

Strona polska	Strona litewska
1	2
<p>Polska jako aktywny podmiot polityki unijnej, z coraz silniejszym wpływem na kształt unijnych rozstrzygnięć</p> <p>Prezentowanie polskiej wizji dalszego rozwoju całej Unii Europejskiej</p> <p>Usprawnianie funkcjonowania mechanizmu decyzyjnego – realne rozszerzenie zakresu podmiotów, które uczestniczą w decyzjach (po rozszerzeniu) oraz udział Polski w realnym podejmowaniu decyzji</p> <p>Promowanie propozycji alternatywnego systemu głosowania, uwzględniającego interesy państw średnich i małych</p>	<p>Silna pozycja i aktywne uczestnictwo Litwy w procesie podejmowania decyzji w UE</p>

Tab. 11, cd.

1	2
<p>Wykorzystanie obecności w Unii w celu realizacji polskich interesów gospodarczych wobec państw trzecich</p> <p>Wykorzystanie członkostwa w UE dla promocji i ekspansji politycznej, gospodarczej oraz kulturalnej poza region europejski</p>	<p>Zawieranie dwustronnych umów o wolnym handlu między Unią Europejską a krajami trzecimi, z priorytetem dla głównych partnerów handlowych Litwy</p>
<p>Aktywny i konstruktywny udział Polski w kształtowaniu WPZiB</p> <p>Poparcie dla mocnej pozycji Wysokiego Przedstawiciela ds. Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych</p> <p>Wpływ na kształt polityki unijnej wobec obszarów pozaeuropejskich</p>	<p>Uczestnictwo Litwy w procesie podejmowania decyzji w UE w odniesieniu do Rosji, polityki zagranicznej i handlowej</p>
<p>Wpływ Polski na EPS</p> <p>Aktywny udział Polski w wypracowywaniu wiedzy o Wschodzie oraz rozstrzygnięć na wschodnioeuropejskim odcinku polityki UE</p> <p>Wdrożenie Partnerstwa Wschodniego</p> <p>Poparcie i zrozumienie dla członków UE, rozwijających Wymiar Południowy EPS</p>	<p>Rzeczywisty wpływ Litwy na Europejską Politykę Sąsiedztwa</p>
<p>Wprowadzenie w Polsce wspólnej waluty – euro, jako długofalowy cel</p>	<p>Możliwie szybkie przystąpienie Litwy do strefy euro</p>
<p>Promowanie naszych polityków, dyplomatów, ekonomistów i innych ekspertów jako kandydatów na eksponowane stanowiska w organizacjach międzynarodowych (głównie w UE)</p>	<p>Udział litewskich dyplomatów w piastowaniu stanowisk kierowniczych w instytucjach i organizacjach wyspecjalizowanych UE</p>
<p>Zabieganie o korzystny dla Polski kształt budżetu Unii Europejskiej na lata 2007–2013</p> <p>Wysokość środków budżetowych, którymi dysponuje Unia, odpowiadająca celom, które sobie stawia</p> <p>Wzmacnianie wspólnotowej metody działań, przy jednoczesnym zachowaniu zasady jednomyślności w kwestiach najważniejszych dla interesów państw członkowskich</p>	<p>Wykorzystanie perspektywy finansowej UE 2007–2013 dla zwiększenia konkurencyjności gospodarki Litwy</p>
<p>Wsparcie dla integracji europejskiej Turcji</p>	
<p>Wsparcie integracji Bułgarii i Rumunii, a także aspiracji państw zachodnich Bałkanów, przede wszystkim Chorwacji</p>	

Tab. 11, cd.

1	2
	Promowanie wzmocnienia współpracy UE i NATO z państwami Azji Środkowej i Morza Kaspijskiego Wspieranie współpracy między obywatelami Republiki Litewskiej i obywatelami innych państw UE, rozwój zawodowych, kulturalnych, naukowych i innych kontaktów, przyczyniających się do tworzenia europejskiego społeczeństwa
Poparcie dla większej konkurencji na rynku energii (Trzeci Pakiet Energetyczny)	
Rozwój wzmocnionego partnerstwa z Francją Dalszy rozwój współpracy gospodarczej, inwestycyjnej i naukowo-technicznej z Francją	
Ścisłe współdziałanie z Wielką Brytanią, zwłaszcza w tworzeniu nowoczesnego modelu stosunków transatlantyckich	
Wykorzystanie zainteresowania Włoch współpracą w ramach szeroko pojmowanej Europy Środkowej oraz stosunkami z Europą Wschodnią Wzrost i dywersyfikacja wymiany handlowej oraz dostęp polskich przedsiębiorców do rynku usług we Włoszech	
Poprawa bilansu handlowego oraz zwiększenie inwestycji Hiszpanii w Polsce	
Złagodzenie stanowiska Austrii w sprawie dostępu do rynku pracy dla obywateli nowych krajów członkowskich UE	

Źródło: Opracowanie własne.

Tab. 12. Zagadnienia związane z polityką wschodnią oraz współpracą regionalną

Strona polska	Strona litewska
1	2
Wykorzystywanie prestiżu i pozycji w rodzinie europejskiej i transatlantyckiej dla zabiegania o interesy regionu	Litwa jako kraj wpływowy w regionie
Utrzymanie istnienia i rangi organizacji regionalnych, tj. Grupy Wyszehradzkiej, Inicjatywy Środkoeuropejskiej, Rady Państw Morza Bałtyckiego, OBWE	Litwa aktywna na forum regionalnych struktur współpracy, a także centrum współpracy międzyregionalnej
Uzupełnienie działań na osi Wschód–Zachód przez większą aktywność wzdłuż osi Północ–Południe	

Tab. 12, cd.

1	2
	Priorytetowy charakter współpracy w regionie Morza Bałtyckiego i północnej Europy
	Dążenie Litwy do zacieśnienia współpracy między Bałtykiem i regionem Morza Czarnego
	Współpraca z państwami Zakaukazia w ramach Procesu Wileńskiego (the Vilnius Process)
<p>Utrwalenie tożsamości naszego regionu w ramach rozszerzonej Unii przy pomocy Grupy Wyszehradzkiej</p> <p>Zacieśnienie współpracy bilateralnej z państwami V4 (współdziałanie w zabieganiu o wspólne interesy w ramach Unii, rozwijanie współpracy w regionie, zwłaszcza w dziedzinie infrastruktury, ruchu osobowego i kultury, wdrożenie w ramach V4 zasady otwartych granic)</p>	
<p>Podtrzymanie ścisłych więzi z państwami IŚ, które po rozszerzeniu pozostaną poza strukturami zachodnimi, i podtrzymanie perspektywy ich integracji, w tym aktywne uczestnictwo w przedsięwzięciach Paktu Stabilności dla tego regionu</p> <p>Kontynuowanie współpracy z Rumunią i Bułgarią (m.in. w wymiarze wschodnim EPS)</p> <p>Poparcie dla pokojowej transformacji i integracji Bałkanów</p>	
<p>Stosunki dwustronne z Rosją jako normalne, partnerskie relacje dobrosąsiedzkie</p> <p>Lepsza współpraca gospodarcza, kulturalna i naukowa z Rosją</p> <p>Zniesienie zakazu eksportu polskich produktów mięsnych i roślinnych do Rosji</p> <p>Kontynuowanie dialogu w sprawach historycznych</p> <p>Współdziałanie polskich władz samorządowych z władzami rosyjskich regionów</p>	<p>Wzmocnienie wzajemnego zaufania pomiędzy Federacją Rosyjską i Litwą w dziedzinie bezpieczeństwa międzynarodowego, otwarty dialog i poszanowanie prawa międzynarodowego</p> <p>Promowanie wzajemnie przydatnych stosunków handlowych i gospodarczych między Litwą a Rosją</p> <p>W stosunkach z Rosją duże znaczenie Obwodu Kaliningradzkiego, w tym tranzytu wojskowego, stabilności ekologicznej oraz możliwości współpracy z UE</p>

Tab. 12, cd.

1	2
Uczestniczenie Polski we wszystkich formach partnerstwa pomiędzy UE a Rosją (rozszerzenie postanowień PCA na nowe państwa członkowskie, równouprawnienie na rynku rosyjskim dla polskich podmiotów gospodarczych i podmiotów z innych krajów UE, uczestniczenie Polski w unijno-rosyjskim dialogu energetycznym)	
Poszukiwanie wspólnie z rządem RFN nowej formuły relacji, która zamykałaby obciążenia z przeszłości i otwierała jakościowo nowe perspektywy dla rozwoju stosunków Podniesienie stosunków z Niemcami do poziomu intensywnego partnerstwa strategicznego	
Nadanie nowych impulsów polsko-ukraińskiemu partnerstwu strategicznemu Współpraca polityczno-wojskowa i energetyczna Zabieganie o wypracowanie wspólnej oferty pomocowej dla tego państwa oraz złagodzenie reżimu wizowego UE Zachęcenie UE, aby w odniesieniu do Ukrainy sprzęgała elementy stymulowania reform z egzekwowaniem od niej postępów transformacyjnych Odgrywanie roli adwokata ukraińskich spraw (przy woli Kijowa)	
Trójkąt Weimarski jako mechanizm budowy wzajemnego zrozumienia i zaufania Współpraca w sprawach palących problemów Unii, relacji transatlantyckich oraz polityki wobec wschodnich sąsiadów	
Dynamizacja polskiej polityki wschodniej	
Poszanowanie praw polskiej mniejszości na Białorusi, Litwie i w RFN	
Wsparcie rządzącej w Mołdawii koalicji demokratycznej	
	Dobre relacje sąsiedzkie Litwy ze wschodem, zawieranie porozumień o wolnym handlu

Źródło: Opracowanie własne.

W zakresie spraw ogólnościowych Polska określiła 16 celów, które, mimo iż różnią się od stanowisk prezentowanych przez Litwę, nie muszą się wykluczać. Do tej samej grupy po stronie litewskiej można zaliczyć 4 cele. Z kolei tematyka

dotycząca NATO stanowiła przedmiot 7 polskich i 3 litewskich priorytetów, które choć nie idą w parze, nie są zupełnie przeciwstawne. Aż 28 celów wyróżnionych przez Polskę w kontekście relacji europejskich i unijnych zakwalifikowano do celów odmiennych, aczkolwiek niekoniecznie sprzecznych z planami Litwy. Strona litewska wyróżniła w tej grupie 9 celów. Nieznacznie mniej, 26 oraz 9 celów odmiennych, chociaż nieprzeciwstawnych, wyodrębniono w materii regionalnej i wschodniej.

Cele całkowicie przeciwstawne dla Polski i Litwy

Analiza strategicznych dokumentów w obszarze polityki zagranicznej i bezpieczeństwa obu państw nie wskazała ani jednego zagadnienia reprezentującego jednoznacznie sprzeczne poglądy i cele. Niemniej kwestia pogłębiania integracji wewnątrz Unii Europejskiej może budzić pewne wątpliwości, głównie z powodu niejednorodnego podejścia charakteryzującego różne ekipy rządzące w Polsce w badanym okresie.

Strona litewska przedstawiła swoje stanowisko w tej sprawie w trzech dokumentach. Po pierwsze, w *Programie Rządu Republiki Litewskiej na lata 2008–2012* (rozdział: *Sprawy zagraniczne i polityka europejska*), który zawiera stwierdzenie: „Będziemy prowadzić selektywną politykę w zakresie wzmocnienia integracji z UE. Będziemy wspierać regulacje UE w sektorach publicznych, które wymagają zintegrowanej infrastruktury europejskiej w tych, w których integracja może zmniejszyć podatność Litwy na wpływy otoczenia zewnętrznego (np. energetyce, transporcie, polityce monetarnej i spraw finansowych, kontroli granic i przepływu osób), a także w sektorach, w których integracja pozwoli Litwie na uzyskanie przewagi konkurencyjnej (takich jak: sektor usług lub polityki w zakresie innowacji). Będziemy się starali zachować niezależność polityczną w sektorach wrażliwych społecznie (takich jak polityka podatkowa), także w dziedzinach, w których integracja może zaszkodzić konkurencyjności Litwy [tłum. własne]”¹⁷ (wartość C – 2,56%). Z kolei rozdziały poświęcone bezpieczeństwu narodowemu i polityce zagranicznej *Programu Trzynastego Rządu Republiki Litewskiej na lata 2004–2008* (wartość C – 4,16%) oraz *Programu Czternastego Rządu Republiki Litewskiej na lata 2006–2008* (wartość C – 1,91%) uznają, iż celem Litwy jest „wspieranie dalszej integracji państw członkowskich UE, z uwzględnieniem interesów narodowych Litwy [tłum. własne]”¹⁸.

¹⁷ Resolution No XI-52 of 9 December 2008 on the Programme of The Government of the Republic of Lithuania.

¹⁸ Programme of the Government of the Republic of Lithuania for 2004–2008; Programme of the Government of the Republic of Lithuania for 2006–2008.

Większość dokumentów strony polskiej w rzeczonyj kwestii wyraża wprost poparcie dla dalszego pogłębiania integracji UE bez dodatkowych warunków. Minister Spraw Zagranicznych RP W. Cimoszewicz w Informacji rządu na temat polskiej polityki zagranicznej w 2004 roku stwierdził: „Dla zwiększenia efektywności i sprawności mechanizmów unijnych niezbędne jest pogłębianie integracji. Jesteśmy i będziemy tego rzecznikiem”¹⁹ (wartość B – 0,41%), zaś Prezes Rady Ministrów RP w swoim exposé zawarł stwierdzenie: „Silna Unia to Unia zintegrowana”²⁰ (wartość C – 14,31%). W Strategii Bezpieczeństwa Narodowego z 2007 roku stwierdzono, że „Polska winna opowiadać się za pogłębianiem procesów integracyjnych w Unii przy zachowaniu spójności i solidarności jej członków”²¹ (wartość C – 2,96%), zaś minister R. Sikorski opowiedział się nawet za przeciwstawianiem się logice renacjonalizacji UE²² (wartość B – 0,91%). Wyjątek stanowi exposé premiera J. Kaczyńskiego, w którym czytamy: „Musimy w ramach rozwiązań Unii Europejskiej zachować możliwość podejmowania własnych decyzji, tak jak wiele krajów ma taką możliwość w sprawach, które wiążą się ze specyficzną sytuacją historyczną i geopolityczną. To jest po prostu pewnego rodzaju konieczność, konieczność wynikająca choćby z kwestii energetycznej. I dlatego będziemy o to zdecydowanie zabiegać. Będziemy także zabiegać, o tym już raz mówiłem, o to, żeby Polska zachowała pełną suwerenność w sprawach kultury i obyczajów. Ustawodawstwo, regulacje prawne Unii Europejskiej nie obejmują tych spraw i nie powinny obejmować. Polska, powtarzam, chce zachować tutaj swoją odrębność”²³ (wartość C – 12,15%).

Stanowiska prezentowane w tej kwestii przez obie strony bez wątpienia nie są spójne. Niemniej trudno rozstrzygnąć, czy należą one do kluczowych dążeń partnerów, ponieważ ich wartości wahają się w zależności od autora dokumentu po stronie polskiej od 0,41% do 14,31%, zaś po stronie litewskiej od 1,91% do 4,16%. Reasumując, nie można bez cienia wątpliwości orzec, że pomiędzy celami Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Litewskiej znajduje się choć jedna priorytetowa sprawa, w której strony zajmują jawnie sprzeczne stanowiska.

¹⁹ Informacja Rządu na temat polskiej polityki zagranicznej w 2004 roku przedstawionej na posiedzeniu Sejmu w dniu 21 stycznia 2004 roku przez Ministra Spraw Zagranicznych RP Włodzimierza Cimoszewicza.

²⁰ *Exposé premiera Donalda Tuska.*

²¹ *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej.*

²² Patrz: *Informacja Ministra Spraw Zagranicznych o założeniach polskiej polityki zagranicznej w 2010 roku.*

²³ *Exposé Premiera Jarosława Kaczyńskiego.*

Stan partnerstwa strategicznego pomiędzy Polską a Litwą

Pierwszą wzmiankę na temat zacieśniania stosunków z Republiką Litewską, z którą łączy Polskę „wspólnota celów strategicznych oraz współpraca regionalna”²⁴, znaleźć można w exposé ministra D. Rosatiego z 1997 roku. Z tego samego roku pochodzi wspólna Deklaracja o pogłębieniu stosunków i współpracy na rzecz uczestnictwa w NATO i UE oraz Porozumienie wprowadzające mechanizmy stałych konsultacji na najwyższym szczeblu: Komitetu Konsultacyjnego Prezydentów Litwy i Polski, Zgromadzenia Poselskiego Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Sejmu Republiki Litewskiej oraz Rady Współpracy pomiędzy Rządami Litwy i Polski²⁵. W kolejnej dekadzie, a w szczególności po akcesji obu państw do Unii Europejskiej i NATO, bilateralna współpraca była dalej intensyfikowana.

W latach 2004–2010 strony podpisały trzy deklaracje odwołujące się do istnienia pomiędzy nimi partnerstwa strategicznego oraz określające płaszczyzny potencjalnej współpracy. Analiza ich treści dowodzi, że państwa, będąc świadome wysokiej zbieżności swoich międzynarodowych dążeń, postanowiły połączyć siły dla ich realizacji.

Wspólny komunikat Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i Prezydenta Republiki Litewskiej z 9 marca 2005 roku wymienia dziewięć obszarów współpracy pomiędzy stronami (partnerstwo strategiczne, współpraca transgraniczna, współpraca gospodarcza, współpraca kulturalna, mniejszości narodowe, współpraca regionalna, Unia Europejska, Sojusz Północnoatlantycki i polityka bezpieczeństwa, Irak). Poniższa tabela wyszczególnia zawarte w nim konkretne zamierzenia i projekty.

Tab. 13. Analiza Wspólnego komunikatu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i Prezydenta Republiki Litewskiej z 9 marca 2005 roku pod kątem celów do zrealizowania przez obie strony

<p>Wspieranie kontaktów kulturalno-naukowych pomiędzy państwami:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wspieranie wymiany młodzieży; – wspieranie wspólnych badań historii obu narodów; – wspieranie jak najszerszej prezentacji wspólnego dziedzictwa historyczno-kulturalnego w Europie.
<p>Intensyfikacja wspólnych przedsięwzięć na terenach przygranicznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poparcie dla inicjatyw euroregionalnych; – zorganizowanie przez stronę polską międzynarodowej konferencji na temat współpracy transgranicznej;

²⁴ Patrz: *Informacja ministra spraw zagranicznych o głównych kierunkach polityki zagranicznej Polski*, Sprawozdanie Stenograficzne z 106. posiedzenia Sejmu w dniu 8 maja 1997 r., s. 113–121.

²⁵ Patrz: W. Modzielewski, *Stosunki polsko-litewskie*, [w:] *Polska wobec sąsiadów. Współczesne stosunki polityczne*, red. W. Modzielewski, Olsztyn 2009, s. 55–56.

Tab. 13, cd.

<ul style="list-style-type: none"> – poparcie dla zatwierdzonego przez UE Programu Sąsiedztwa między Polską, Litwą i Federacją Rosyjską (Obwodem Kaliningradzkim); – zorganizowanie jesienią 2005 roku w Sejnach i Łazdijaj spotkania prezydentów; – intensyfikacja wzajemnych inwestycji, w tym także na rynkach poza UE.
<p>Realizacja regionalnych projektów infrastrukturalnych w dziedzinie energetyki oraz transportu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – efektywne włączenie za pośrednictwem Polski elektroenergetycznego systemu litewskiego do systemu UE do roku 2009; – zaangażowanie UE w prace studialne nad gazociągami Jamał II/Amber; – integracja systemów transportowych z europejskimi sieciami transportowymi przez rozwój infrastruktury w Paneuropejskim Korytarzu Transportowym nr I (Helsinki–Tallin–Ryga–Kowno–Warszawa) dotyczących drogi Via Baltica i kolei Rail Baltica.
<p>Współpraca kulturalna:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dalsze upamiętnianie i porządkowanie obiektów polskiej kultury, historii, pamięci na Litwie oraz obiektów litewskiej kultury, historii i pamięci w Polsce; – otwarcie w najbliższym czasie w Warszawie Instytutu Kultury Litewskiej.
<p>Zintensyfikowanie działania na rzecz pełnej realizacji praw mniejszości narodowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – stworzenie przesłanek do oficjalnego zatwierdzenia realizowanej już „Strategii rozwoju oświaty mniejszości polskiej w Republice Litewskiej”; – przyspieszenie procesu zwrotu prawowitym właścicielom ziemi w Okręgu Wileńskim; – uregulowanie kwestii pisowni imion i nazwisk członków mniejszości polskiej na Litwie i mniejszości litewskiej w Polsce zgodnie z Traktatem polsko-litewskim z 1994 roku.
<p>Dalszy rozwój współpracy w ramach ugrupowań regionalnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – udział Polski <i>ad hoc</i> w formacie NB6 oraz udział Litwy <i>ad hoc</i> w spotkaniach V4; – współpraca w regionie Morza Bałtyckiego, w tym w ramach RPMB.
<p>Odbywanie konsultacji oraz współdziałanie we wszystkich kwestiach wewnętrznych pozostających w sferze zainteresowania obu Państw:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poparcie dla procesu ratyfikacji Traktatu Konstytucyjnego UE; – współdziałanie w ramach negocjacji nad Nową Perspektywą Finansową na rzecz odpowiedniego odzwierciedlenia potrzeb nowych państw członkowskich UE oraz przyjęcie pełnej legislacji budżetowej w grudniu 2005 roku; – odbywanie konsultacji oraz współdziałanie w związku z przystępowaniem do Porozumienia z Schengen; – realizacja założeń Strategii Lizbońskiej, oparcie wyboru priorytetów na kryterium stymulowania wzrostu gospodarczego, zatrudnienia i konkurencyjności gospodarki UE, a także podkreślenie roli polityki spójności jako ważnego instrumentu osiągnięcia celów Strategii Lizbońskiej.
<p>Współpraca w polityce wschodniej:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wspieranie aspiracji europejskich Ukrainy; – wspieranie procesu budowy społeczeństwa obywatelskiego i demokratyzacji na Białorusi; – rozwój dobrych relacji z Federacją Rosyjską; – współpraca z północno-zachodnimi obszarami Rosji, w tym z Obwodem Kaliningradzkim.
<p>Współpraca w ramach NATO:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dalsza poprawa klimatu relacji transatlantyckich; – zachowanie przez NATO sprawności i skuteczności, m.in. przez konsekwentną realizację decyzji dostosowujących ją do współczesnego środowiska bezpieczeństwa i współczesnych zagrożeń;

Tab. 13, cd.

<ul style="list-style-type: none"> – utrzymanie polityki otwartych drzwi do Sojuszu; – wypracowanie takich mechanizmów, dzięki którym NATO i UE współpracowałyby ze sobą w sposób harmonijny i uzupełniałyby się wzajemnie.
<p>Wkład w rozwój europejskich zdolności obronnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – stworzenie w ramach UE polsko-niemiecko-słowackiej Grupy Bojowej z udziałem Litwy i Łotwy; – współpraca w ramach wspólnego batalionu LITPOLBAT; – współpraca w zakresie tworzenia wspólnej polsko-litewsko-ukraińskiej jednostki wojskowej; – konsekwentne działanie na rzecz budowy bezpiecznego, stabilnego, zjednoczonego i demokratycznego Iraku, który przyczyniałby się do umacniania stabilizacji w całym regionie Bliskiego Wschodu.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wspólnego komunikatu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i Prezydenta Republiki Litewskiej, URL: <<http://www.prezydent.pl/archiwum/archiwum-aktualnosci/rok-2005/art,151,26,oficjalna-wizyta-prezydenta-rp-w-republice-litewskiej-dzien-pierwszy.html>>, dostęp 20.10.2011.

Wspólna deklaracja Prezydenta RP i Prezydenta RL z 29 września 2006 roku określa dziewięć priorytetowych zadań na kolejne lata. Istotną nowością niniejszego dokumentu jest zwiększenie wagi przywiązywanej do współpracy energetycznej.

Tab. 14. Analiza Wspólnej deklaracji Prezydenta RP i Prezydenta RL z 29 września 2006 roku pod kątem celów do zrealizowania przez obie strony

Wcielenie w życie polsko-litewskich projektów drogowych, sieci elektroenergetycznych oraz innych projektów infrastrukturalnych
Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego obu państw oraz wspólnej polityki energetycznej UE, zapewniającej alternatywne źródła energetyczne, bezpieczeństwo dostaw energii oraz obrona interesów wszystkich krajów UE
Zapewnienie odpowiednich warunków istnienia i rozwoju polskiej mniejszości narodowej na Litwie i mniejszości litewskiej w Polsce oraz realizacja praw tych mniejszości
Intensyfikacja kontaktów obu narodów w dziedzinie kultury, nauki, oświaty, poparcie dla dialogu młodzieży
Przyłączenie się w najbliższym czasie do obszaru Schengen UE
Poparcie dla dalszego rozszerzenia UE o państwa spełniające kryteria członkostwa
Dalszy rozwój Polityki Sąsiedztwa UE wobec wschodnich sąsiadów oraz poszerzenie obszaru bezpieczeństwa i stabilności na Wschód
Poparcie dla szerzenia w regionie wartości demokratycznych, wypracowanie maksymalnie elastycznych i efektywnych instrumentów oraz stosownej polityki wspierania przez UE przemian demokratycznych
Umocnianie dialogu między państwami Europy Środkowej i państwami bałtyckimi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wspólnej deklaracji Prezydenta RP i Prezydenta RL, URL: <<http://www.prezydent.pl/archiwum/archiwum-aktualnosci/rok-2006/art,150,545,spotkanie-w-palacu-prezydenckim.html>>, dostęp 20.10.2011.

Ostatnie wspólne oświadczenie woli z omawianego okresu – Wspólna deklaracja Prezydentów Polski i Litwy z 16 kwietnia 2009 roku, stanowi *de facto* powtórzenie lub rozwinięcie celów wyartykułowanych w latach poprzednich.

Tab. 15. Analiza Wspólnej deklaracji Prezydentów Polski i Litwy z 16 kwietnia 2009 roku pod kątem celów do zrealizowania przez obie strony

<p>Wspólne działanie w celu umacniania wzajemnego zrozumienia, bezpieczeństwa i stabilności regionalnej, w Europie i na świecie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – współdziałanie przy tworzeniu polityki wschodniej; – współdziałanie na rzecz bezpieczeństwa energetycznego UE i NATO; – współdziałanie na rzecz rozwoju relacji transatlantyckich; – realizacja projektów związanych z bezpieczeństwem energetycznym oraz rozwojem infrastruktury transportowej; – wzmacnianie więzi transatlantyckich na polu bezpieczeństwa i gospodarki oraz w ramach wyzwań o charakterze globalnym.
<p>Zacieśnianie więzi pomiędzy narodami:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzenie możliwie szerokich powiązań między organizacjami młodzieżowymi i pozarządowymi oraz członkami społeczności akademickich; – wsparcie dla ustanowienia forum intelektualistów; – rozwiązywanie wszelkich problemów, przed którymi stają mniejszości narodowe w obu krajach; – poparcie dla inicjatywy Partnerstwa Wschodniego Unii Europejskiej; – poparcie dla polityki otwartych drzwi NATO, w tym poparcie rozszerzenia Sojuszu w kierunkach adriatyckim i wschodnim; – dążenie do przeprowadzenia debaty strategicznej dotyczącej polityk UE wobec Rosji.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wspólnej deklaracji Prezydentów Polski i Litwy, URL: <<http://www.prezydent.pl/archiwum/archiwum-aktualnosci/rok-2009/art,12,630,prezydent-na-litwie-partnerstwo-strategicznajest-sprawa-podstawowa.html>>, dostęp 20.10.2011.

Przeprowadzone badania wykazały spełnienie przez relacje polsko-litewskie warunku zbieżności celów strategicznych z dziedziny polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz wynikającą z niej wolę podjęcia długoterminowego współdziałania w celu ich realizacji.